

*Луців А. С., студент гр. Тб-51
Вертелецька І. Ю., студентка гр. Тб-41
Науковий керівник – Карпенко Ю. В., к. е. н.
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Ефективний регіональний ринок туристичних послуг є одним із способів підвищення рівня розвитку економіки Одеської обл. При цьому соціально-економічні вигоди регіону від туризму значно перевищують прибутки самої туристської галузі за рахунок мультиплікативного ефекту туристичних витрат, що генерують хвилю циклів економічної активності в галузях, залучених до обслуговування туристів. Саме тому туризм має перспективи позитивного впливу на формування структури зайнятості місцевого населення та сприяння розвитку економіки регіону в цілому.

Туристична галузь Одеської обл. завдяки наявності низки вагомих передумов для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму (вигідне геополітичне положення, комфортні мікрокліматичні умови, історико-культурна й архітектурна спадщина, найбільші морські порти України, розвинені промисловість, курортно-рекреаційний комплекс, транспортні мережі, фінансова та соціально-культурна інфраструктура) набуває все відчутнішого значення для місцевого господарства, стає стратегічним напрямком розвитку регіону [1].

Одним із показників розвитку туризму в окремо взятій області може слугувати обсяг туристичного потоку, що кількісно відображує фактичне перебування туристів на даній території.

Дослідження кількості обслуговуваних туристів в Одеській обл. у 2000–2019 рр. засвідчило, що найбільшу кількість туристів було обслуговано на території області у 2003 р. – 383,6 тис. осіб, а найнижча, ООС та неспокійної обстановки у великих містах (Києві, Одесі), зокрема в Одеській обл. кількість іноземних туристів скоротилася на 57,8 %, а у 2015 рр. порівняно з 2013 р.

на 84,0 %. Але вже у 2016 р. ситуація у країні поступово почала налагоджуватися, і як наслідок, туристичний потік до Одеської області в 2017 р. зріс приблизно на 40 % порівняно з 2015 р.

У 2019 р. в області кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами становила 99 764 осіб, що на 18 383 осіб (22,6 %) більше ніж у 2018 р. та на 27 462 осіб (38,0 %) більше ніж у 2017 р. Серед них кількість іноземних туристів у 2019 р. становила 821 особа, що на 1 183 особи (59,0 %) менше ніж у 2018 р. та на 1 282 особи (61,0 %) менше ніж у 2017 р.; виїзних туристів – 77 197 осіб, що на 21 901 особу (39,6 %) більше ніж у 2018 р. та на 32 439 особи (72,5 %) більше ніж у 2017 р.; внутрішніх туристів у 2019 р. становила 21 746 осіб, що на 2 335 особи (9,7 %) менше ніж у 2018 р. та на 3 695 осіб (14,5 %) менше ніж у 2017 р.

У 2011–2014 рр. кількість колективних засобів розміщення в області зросла у 1,3 рази і склала 13,8 % від загального рівня по країні; кількість місць в них зросла у 1,2 рази. На 2014 р. питома вага оздоровчих закладів регіону збільшилася відносно їх кількості по Україні з 8,4 % до 13,7 % через анексію АР Крим. У 2015 р. спостерігається зменшення кількості колективних засобів розміщування на 18,2 % порівняно з 2017 р. та на 9,3 % менше у 2016 р. порівняно з 2017 р. Частка готелів та аналогічних засобів розміщування суттєво не змінювалася, так їх максимальна кількість склала у 2013 р. – 253 од. У 2017 р. до 2016 р. цей показник знизився до 232 од. (11,5 %), а порівняно з 2015 р. відповідно знизився на 16,8 % і склав 208 од. У 2019 р. спостерігається збільшення кількості колективних засобів розміщування на 10 од. (5,6 %) порівняно з 2018 р., відповідно кількість місць у них збільшилася на 2 724 од. (11,6 %) та кількість осіб, що перебували у колективних засобах розміщування склала 306 474 осіб, що на 16 561 осіб (5,7 %) більше порівняно з 2018 р.

Показники кількості спеціалізованих засобів розміщування мають схожу динаміку. Так, у 2017 р. їх кількість становила 321 од., що на 8,5 % менше ніж у 2016 р. та на 19,1 % менше ніж у 2015 р., відповідно змінилася і кількість місць у колективних засобах розміщення [2].

Аналіз показників функціонування санаторно-курортних та оздоровчих закладів в регіоні за 2000–2017 рр., засвідчив що протягом 2000–2009 рр. кількість санаторів та пансіонатів з лікуванням в регіоні суттєво не змінювалася і становила 37 од. З 2010 р. їх кількість почала знижуватися і у 2017 р. становила 27 од., (3,6 %) менше ніж у 2016 р. та 2015 р.; санаторіїв-профілакторіїв – 3 од. (40,0 %) менше ніж у 2015 р.; будинків і пансіонатів відпочинку – 6 од., що на 1 од. (14,3 %) менше ніж у 2015 р.; баз та інших закладів відпочинку – 285 од. (9,2 %) менше ніж у 2016 р. та на 72 од. (20,2 %) менше ніж у 2015 р.

Показники функціонування дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку в регіоні за 2000–2019 рр. свідчать, що найбільша закладів була у 2008 р. – 1 247 од., а найменша у 2015 р. – 686 од. У 2019 р. їх кількість становила 640 од., що на 2 од. більше ніж у 2018 р. та 84 од. більше ніж у 2017 р., а кількість дітей, які перебували у закладах становила 102,1 тис. осіб, що на 1 349 осіб менше ніж у 2018 р. та 3 782 осіб менше ніж у 2017 р. Кількість закладів оздоровлення у 2019 р. їх кількість становила 14 од., що на 1 од. менше ніж у 2018 р. та 7 од. менше ніж у 2017 р. та у них у 2019 р. 13 602 особи, що на 3 182 особи менше ніж у 2018 р. та 3 019 осіб менше ніж у 2017 р.

Стосовно кількості об'єктів сфери культури і мистецтв в Одеській області, які є невід'ємною частиною туристичної інфраструктури протягом 2000–2017 рр. ситуація наступна. З 2000 по 2008 рр. в області кількість театрів складала 9 одиниць, а у 2009 р. – скоротилася до 7 одиниць та залишилася такою до 2017 р. Загальна кількість концертних організацій на протязі 2000–2009 рр. вона зросла у 3 рази, а у 2010 р. зменшилася до 2 од. і такою залишилася у 2017 р. Кількість слухачів концертних організацій має нерівномірну динаміку, а саме максимальна їх кількість становила 289,2 тис. осіб. у 2013 р., а мінімальна 72,8 тис. осіб становила у 2014 р.

У 2000–2009 рр. кількість музеїв в регіоні залишилася незмінною – 13 од., у 2010–2015 рр. їх кількість склала 11 од., у 2017 р. зросла до 14 од., що у розрахунку на 1 млн населення

складає 5 музеїв. Показники функціонування бібліотек, музеїв та клубних закладів в регіоні за 2000–2017 рр. свідчать, що у 2000–2010 рр. кількість бібліотек в регіоні зросла на 23 од.: з 889 одиниць у 2000 р. до 912 – у 2010 р., а у 2017 р. зменшилася і склала 807 од. У розрахунку на 100 тис. населення регіону цей показник у 2000 р. – 36 од., а у 2009 р. склав 38 од. Бібліотечний фонд у 2010 р. складав 21,1 млн примірників, а з 2012 р. до 2017 р. спостерігається його скорочення до позначки 19,6 млн примірників [2].

Кількість кінозалів на протязі досліджуваного періоду скоротилася у 30 разів, з 618 од. у 200 р. до 20 од. у 2017 р. А кількість глядачів у них, як не дивно у 2017 р. порівняно з 2000 р. залишилася на рівні 645,1 тис. осіб. Це пояснюється, великою місткістю кінотеатрів розташованих переважно у обласному центрі. Кількість місць у закладах культури клубного типу зменшилася з 244,1 тис. місць у 2000 р. до 187,7 – у 2017 р.

Отже, розвиток туристичної діяльності бізнесу є одним з пріоритетних напрямків діяльності в сфері послуг на території Одеської обл. В сучасних умовах коли в область переорієнтовано значні туристичні потоки, активізація такої діяльності дає змогу вирішувати найважливіші економічні і соціальні проблеми регіону. Така ситуація дає змогу підвищити зайнятість населення. Постає перспективним джерелом формування доходів, сприяє зменшенню соціальної напруги суспільства, становленню системи соціальних цінностей у населення, зростанню його культурно-освітнього рівня.

Список використаних інформаційних джерел

1. Колесніченко В. С. Управління регіональним розвитком туризму в сучасних умовах / В. С. Колесніченко, В. Ф. Семенов // Регіональна економіка та управління. – 2017. – № 2 (15). – С. 67–72.
2. Головне управління статистики в Одеській області [Електронний ресурс] : Офіційний сайт. – URL: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 16.12.2020). – Назва з екрана.